

Vestland fylkeskommune

post@vlfk.no

(kopi til prosjektleiar Tor Martin Misund)

Bergen og Førde, 20. februar 2023

Denne fråsegna blir sendt på vegne av Bergen og Hordaland Turlag (DNT), DNT Sogn og Fjordane Turlag, Naturvernforbundet Hordaland, Naturvernforbundet Sogn og Fjordane, Norges Jeger- og Fiskerforbund Hordaland, Norges Jeger- og Fiskerforbund Sogn og Fjordane, BirdLife Norge avd. Hordaland, BirdLife Norge avd. Sogn og Fjordane, Bergen og Omland Friluftsråd, og Sognefjorden Vel.

Regional plan for fornybar energi 2023–2035

Fråsegn frå FNF Hordaland og FNF Sogn og Fjordane

Innleiing

Frå eit overordna perspektiv er vi glade for at Vestland fylkeskommune tydeleggjer at miljø, naturmangfald, friluftslivsområde, og landskaps- og kulturverdiar skal takast omsyn til når fornybar kraft skal produserast – jamfør mellom anna planutkastet sitt fyrste delmål. Det er likevel vanskeleg å sjå for seg i kor stor grad desse verdiane i praksis vil bli tatt omsyn til når målsetjinga om kraftproduksjon frå fornybare energikjelder innan 2035 ligg på heile 60 TWh (jamfør figur 4 på side 9 i planutkastet) – og vi bruker difor ein del plass i denne uttalen på å diskutere forutsetnadane som ligg til grunn for denne målsetjinga om så enormt mykje ny kraft frå fornybare energikjelder – og på såpass kort tid.

Vi meiner at fylkeskommunen burde vore endå tydelegare i sine formuleringar når det gjeld omsyn til og bevaring av vestlandsnaturen – som allereie er kraftig utnytta til energiproduksjon, med dei negative konsekvensane for natur, landskap, bu-lyst, naturbaserte næringer og reiseliv som den eksisterande utbygginga har.

Heilt overordna meiner vi også at planen i langt større grad burde ta omsyn til *energibruk og energisparing*. Slik vi no les planen, er fokuset på å produsere ny fornybare energi altoverskyggande. Ein miljøvennleg fylkeskommune – med mål om å innfri både natur- og klimamål – bør etter vår meining ha ein mykje tydelegare og meir konkret profil både når det gjeld *kva krafta skal brukast til*, og også når det gjeld korleis ein kan unngå å sløse med kraft – altså *korleis ein kan få til aukande grad av energiøkonomisering*, der vi har eit stort unytta potensial for å frigjera fornybar straum. Desse to forholda representerer, slik vi ser det, ein stor mangel ved planutkastet.

Ved å ha ein tydelegare profil på desse temaa, vil ein også kunne redusere målsetjinga om kor mykje ny fornybar kraft som må produserast innanfor planperioden – og likevel kunne nå dei ambisiøse utsleppsmåla som fylkeskommunen har sett seg. Vi skriv meir om dette under temaet *Energieffektivisering og bruken av krafta* (side 5–6).

Når det gjeld planens retningslinjer for fornybar energi, så finn de våre forslag til endringar som gjeld desse på side 7–9.

Berekraftsmåla

Berekraftig utvikling handlar om å *ikkje* bruke ressursane vi har tilgjengeleg i dag, på ein slik måte at vi *øydelegg* kommande generasjonar sine moglegheiter til å få dekkja sine behov. Dette gjeld også naturressursane våre – som blir negativt påverka av kraftutbygging – ikkje berre kraftressursane.

FN sine berekraftsmål er viktige, men dei opererer dårleg åleine – det må konkret politikk til for å nå dei. I tillegg er eit sentralt premiss i berekraftsmåla at oppnåinga av eitt mål ikkje skal påverka andre mål negativt. Difor må måla om fornybar energi også innretta seg dei berekraftsmåla som handlar om å ta vare på naturen.

På side 5 i planutkastet er fleire av berekraftsmåla nemnde, men vi meiner at det er fleire berekraftsmål som burde vore tatt med her. Dette gjeld til dømes berekraftsmål 14 *Livet i havet*. Vi meiner at dette målet heilt sjølv sagt må vera med, både sidan planen har med eige kapittel om havvind, og også fordi det er godt kjent at vasskraftutbygging også påverkar livet i fjordane (til dømes gjennom ei unaturleg tilføring av ferskvatn gjennom året, og gjennom påverknad på anadrom fisk), som er ein del av havet.

Også berekraftsmåla 6 og 12 burde vore med. Berekraftsmål 6 skal mellom anna sikre berekraftig vassforvaltning, noko som heilt sjølv sagt er aktuelt for aktuelle planen. Berekraftsmål 12 skal sikre berekraftig forbruks- og produksjonsmønster, og bør etter vår meining også i det minste bli nemnt i planen.

Kunnskapsgrunnlaget

På side 5 i planutkastet står det eit avsnitt om kunnskapsgrunnlaget for planen. Her meiner vi at personar med utdanning innanfor biologi og naturforvaltning også burde ha deltatt under utarbeiding av kunnskapsgrunnlaget – særleg når det gjeld effektar på naturmangfaldet av ulike typar kraftproduksjon. Ekspertise innan friluftsliv, landskap og reiseliv kunne også med fordel vore med på å utforme kunnskapsgrunnlaget.

I vårt innspel til planprogrammet etterlyste vi «bakgrunnsdokument (frå ekspertar) blant anna om energieffektivisering, samt rapporter som skildrar konsekvensar av fornybar energi på landskap,

naturmangfold, friluftsliv, reiseliv, lokal bu-lyst, med meir». Dette for å få eit meir balansert og riktig kunnskapsgrunnlag å ta avgjersler ut frå. Det saknar vi framleis i planen.

Naturkrise og klimakrise må dessutan sjåast i samanheng, og stadig fleire understrekar at det er vanskeleg å kunne forsvare massiv og industriell nedbygging av natur av omsyn til klimaet. IPCC slo i delrapport 2 til sin sjetste klimarapport fast at det ikkje held å kutte utslepp for å bremse klimaendringane, vi må også bevare 30–50 prosent av areala på land, i ferskvatn og til havs^{1 2 3}.

Parisavtalen er nemnd, og den er sjølvsagt viktig. Men Noreg har også tilslutta seg til ein viktig internasjonal naturavtale⁴, der vi har ein tydeleg visjon om 100 prosent berekraftig forvaltning og 30 prosent bevaring av land og hav innan 2030. Dette må også følgjast opp regionalt, og den aktuelle planen må i større grad ta innover seg også desse forplikingane.

Kommunal oppfølging av planen

I planens innleiing skulle vi gjerne sett at fylkeskommunen skriv litt meir om korleis det forventast at kommunane fylgjer opp den regionale planen. Dette gjeld då særleg i dei tilfella der kraftproduksjon går utover natur, miljø og friluftslivet – noko det jo ofte ser ut til å gjera. Vi synest altså at planen er for lite konkret når det kjem til korleis det er forventa at kommunane skal tolke planen, når dei i sine arealplanar legg til rette for auka energiproduksjon.

Medverknad

Når det gjeld medverknad i planprosessen (side 8 i planutkastet), kjenner vi ikkje til at natur- og friluftslivsorganisasjonane i fylket har vore inviterte med i planprosessen. Dette meiner vi har vore ein mangel ved planprosessen, sidan konflikten mellom energiutbygging og natur- og friluftslivsverdiane i mange tilfelle er stor.

Kraftbalanse, effektbalanse og straumprisar

Hovudmålet med den aktuelle planen er formulert slik i planutkastet:

Vi har eit energioverskot frå fornybare energikjelder og ei robust kraftforsyning som bidreg til grøn verdiskaping.

For å nå dette målet blir det i planen fokusert på at det må byggjast mykje meir fornybar kraft i Vestland fylke innanfor planperioden, og at det må skje ei betydeleg oppgradering av linjenettet for å kunne overføre tilstrekkelege mengder med kraft dit meir ny kraft trengs.

På side 10 i planen står det under *Ambisjonsnivå og utbygging av fornybar energi*:

Vestland fylke har lagt til rette for auka produksjon av fornybar energi slik at vestlandssamfunnet har påliteleg og berekraftig energi til overkommeleg pris.

¹ https://media.wwf.no/assets/attachments/IPCC_AR6_WGII_SummaryForPolicymakers.pdf

² <https://www.miljodirektoratet.no/aktuelt/nyheter/2022/februar-2022/det-haster-a-handtere-akselererendeklimarisiko/>

³ <https://www.miljodirektoratet.no/aktuelt/nyheter/2022/februar-2022/det-haster-a-handtere-akselererendeklimarisiko/>

⁴ <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/verdens-land-samlet-om-en-naturavtale/id2952178/>

Mantraet er altså i stor grad det same som ein høyrer frå dagens regjering og frå Statnett; skal vi sikre grøn verdiskaping og rimeleg kraft, er vi nøydde til å byggje ut mykje meir fornybar kraft, nær sagt så raskt som råd. Det er grunn til å stille fleire spørsmål ved dette mantraet – noko mange også gjer. Vestland er som kjent det fylket i landet som produserer klart mest kraft i Noreg; om lag ein fjerdedel⁵. For samanlikning tar vi også med at Vestland sitt landareal (33 871 km²) utgjer om lag 10 prosent av Noreg sitt fastlandareal (323 810 km²).

For det fyrste er det per i dag eit stort kraftoverskot i Vestland fylke (sjå figur 1), og gjennom tiårsperioden 2012–2021 har Vestland (før 2020: Hordaland og Sogn og Fjordane til saman) hatt eit (fornybart) kraftoverskot som har variert mellom 33 og 47 prosent av kraftproduksjonen⁶. I 2021 var kraftoverskotet på 35 prosent.

Fylkesvise tal for kraftforbruk og kraftproduksjon blir ikkje tilgjengelege før i mai, men vi har grunn til å tru at kraftoverskotet (i prosent) vil ligge på nivå med fjoråret. Dette skuldast eit betydeleg lågare straumforbruk i 2022 samanlikna med i 2021, som har si årsak i dei høge straumprisane. Men det var også ein betydeleg nedgang i straumproduksjonen frå vasskraft, noko som i hovudsak skuldast at låg magasinifylling og ein stram kraftsituasjon for delar av året fekk vasskraftprodusentane til å spare på vatnet⁷.

Figur 1. Kraftforbruk og kraftoverskot for Vestland (før 2020: Hordaland og Sogn og Fjordane til saman) for siste tilgjengelege 10-årsperiode sjå SSB.

⁵ Fylkesvise produksjonstal for 2018: <https://www.ssb.no/399855/produksjon-av-elektrisk-kraft-etter-art-og-fylke.gwh>.

⁶ Kjelde er SSB sin Statistikkbank; tema *Elektrisitet*: <https://www.ssb.no/statbank/list/elektrisitet>.

⁷ <https://www.ssb.no/energi-og-industri/energi/statistikk/elektrisitet/artikler/betydelig-nedgang-i-stromforbruket-i-2022>

I den pågåande kraft- og straumprisdebatten peikar mange på eitt viktig moment; *det at eit kraftoverskot skal vere særst stort viss det med sikkerheit skal ha ein stor effekt på straumprisane*. Sør-Noreg – inkludert Vestland sør for Sognefjorden (og delvis også Vestland nord for Sognefjorden) – er no så tett kopla til den europeiske straummarknaden at ein auka produksjon i vårt fylke truleg *ikkje* vil ha nokon reell påverknad på straumprisane. Dette ser vi jo også allereie av dagens situasjon, der altså Vestland faktisk har eit betydeleg kraftoverskot, i hovudsak med vasskraft som er særst billig å produsere samanlikna med mange andre kraftformer, men likevel har vi som kjent om lag tilsvarande straumprisar som store deler av Skandinavia, og elles også delar av Nord-Europa.

Eit anna spørsmål som burde ha vore diskutert i den aktuelle planen, er *effektbalansen*⁸, altså forholdet mellom tilgjengeleg produksjonskapasitet (effekt) og maksimalt effektforbruk. Dette fordi effektbalansen påverkar straumprisane, og fordi det berre er energiformene som kan lagrast som vil kunne bidra til å løyse den stadig meir anstrengde effektbalansen i Noreg (vindkraft vil til dømes i liten eller ingen grad bidra positivt her).

I rapporten *Norsk og nordisk effektbalanse fram mot 2030*⁹ konkluderar NVE mellom anna med følgjande:

Vi har i dag betydelig importkapasitet, noe som er en viktig sikkerhet i stramme effektsituasjoner. Samtidig går vi mot et mer væravhengig nordisk og europeisk kraftsystem, med redusert tilgang på effekt. Dette vil kunne gi perioder med svært høye priser på kraft og reserver.

Med dette i mente meiner vi at den aktuelle planen i det minste må diskutere den regionale effektbalansen, og vidare eventuelt ta omsyn til kva for nokre kraftkjelder som kan bidra positivt til den regionale effektbalansen – sidan denne balansen vil kunne ha stor effekt på periodane med særleg høge straumprisar.

Vi meiner at det ville vore naturleg at ein regional plan for fornybar kraft i det minste diskuterer dei ovanfor nemnde spørsmåla grundig – særleg når mantraet i praksis synes å vere at fylkeskommunen ynskjer at mest mogleg kraft skal byggjast ut sær sagt så fort som råd.

Vi saknar altså mellom anna ein god analyse av kva ein ytterlegare auke i kraftoverskotet i Vestland vil medføre; både når det gjeld kor kraftoverskotet blir sendt hen (både i dag og i framtida), kor stort eit slikt overskot må vere for å kunne ha ein reell innverknad på straumprisane, korleis effektbalansen vil verke inn på framtidige straumprisar i Vestland, og ein diskusjon om ein ikkje også bør ta omsyn til effektbalansen når ein planlegg utbygging av meir fornybar energi i fylket.

Energieffektivisering og bruken av krafta

Som nemnd innleiingsvis meiner vi også at *energieffektivisering* og elles *kva* ein brukar krafta på, hadde fortent ein mykje større plass i planen. Det blir meir og meir tydeleg både at energisparing må satsast meir på – også av fylkeskommunen – og også at ein må ta ei vurdering av kva ein skal bruke krafta på.

⁸ <https://snl.no/effektbalanse>

⁹ https://publikasjoner.nve.no/rapport/2022/rapport2022_20.pdf

Det er etter vår meining lite realistisk at ein *både* skal erstatte all fossil energi med elektrisitet innan 2035, samtidig som ein skal leggje til rette både for elektrifisering av norsk sokkel og leggje til rette for mykje meir kraftkrevjande industri; anten det er batterifabrikkar eller annan kraftkrevjande industri. Fylkeskommunen må i større grad ta nokre val – ikkje berre seie «ja takk, både delar». Sistnemnde vil medføre eit svært stort press både på naturen, landskapet og friluftslivsområda i fylket vårt. Det meiner vi at ingen er tent med. I tillegg vil ein ukritisk bruk av den dyrebare krafta medføre ein stor risiko for ein endå høgare straumpris.

Planen burde etter vår meining ha talfesta kor mange TWh som kan sparast gjennom energisparing og energieffektivisering Vestland, og sette seg ambisiøse mål for korleis vi kan realisere dette potensialet. Slike tiltak bør i planen ha prioritet føre nye utbyggingar. Dette skreiv vi også i fråsegna vår til planprogrammet.

Dei mest optimistiske estimatene for energieffektivisering og energisparing i Norge er på nærare 40 TWh, og vil ha sjølvsgatt ha samme funksjon i energibalansen som produksjonsauke, men då utan konfliktane som ein ser knytta til nye kraftutbyggingar.

Her er det også viktig å nevne at dagens høge straumprisar etter alt å dømme vil fungere som ein katalysator for fleire tiltak knytta til energieffektivisering. NVE mener for øvrig at det ligg eit lønnsomt potensial på opp mot 13 TWh i energieffektivisering av eksisterande bygg¹⁰. Dette tilsvarer omtrent 10 prosent av Norges samla energiforbruk.

I samband med vedtaket av *Klimaplan for Hordaland 2014–2030* vedtok Hordaland fylkesting i juni 2014 at «energibruken i Hordaland skal reduseres med 20 % innen 2020 og 30 % innen 2030 i forhold til 2007.» Det blei då også vedtatt at «energibehovet til alle formål skal i størst mogleg grad dekkast av fornybare energikilder utan tap av naturmangfald.» Vi meiner at målsettingane frå 2014 – om eit redusert energiforbruk på mange område – i mykje større grad burde blitt videreførte også i den aktuelle planen. **Vi kan rett og slett ikkje legge noverande energiforbruk til grunn som energinivå i samfunnet når vi skal erstatta all den fossile energien med fornybare kjelder.** Vi treng ein klimapolitikk som går opp, for å formulere det slik – og som tek meir omsyn til dei negative sidene av fornybar energiutbygging.

Vi etterlyser ei kort utgreiing for kvifor fylkeskommunen synest å ha endra energipolitikken sin såpass radikalt frå 2014 til 2023 – og også litt om korleis det har gått med måla om redusert energiforbruk som fylkeskommunen sette seg i 2014 – og gjerne også litt om kvifor målsettingane ikkje blei realiserte.

Her må vi også ta med at i den regionale planen for klima 2022–2035 (vedteken 15. desember 2022) er energiøkonomisering eit viktig satsingspunkt, og ein må då kunne forvente at fylkeskommunen også legg til grunn eigne mål når fylkeskommunen estimerer og vurderer framtidig trong for fornybar energi.

Vi tar også med at ordet *energieffektivisering* er nemnd heile 167 gonger i Energikommisjonen sin rapport *Mer av alt – raskere* (NOU 2023: 3)¹¹, mens ordet berre så vidt er nemnd (2 gonger) i det aktuelle planutkastet.

¹⁰ <https://www.nve.no/energi/energisystem/energibruk-effektivisering-og-teknologier/energieffektivisering/>

¹¹ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2023-3/id2961311/>

Kraft frå solenergi

Vi meiner at ambisjonane når det gjeld å produsere elektrisk kraft frå solenergi må aukast. Om lag 50 prosent av energien som vi bruker, blir brukt i bygg¹² (energibruken i bygg i Noreg utgjer om lag 80 TWh¹³), og utbygging av elektrisitet frå solenergi har difor eit stort potensiale når det gjeld å forsyne bygg med fornybar energi. Når solkraftutbygging skjer på bygg, vil det i praksis også kunne gjerast arealnøytralt. Ein meir sjølvforsynt bygningsmasse, når det kjem til straum, vil også i større grad ruste regionen for straumbrot som ein følgje av ekstremvær osb.

Ein auka ambisjon når det gjeld kraft frå solenergi krev gode støtteordningar som gir økonomiske insentiv – og her meiner vi at fylkeskommunen bør spela ein større rolle. Fylkeskommunens eigne bygg bør også gå føre som gode eksempel når det gjeld utbygging av solceller.

Den aktuelle planen bør heller bruke formuleringar som til dømes «kraft frå solenergi» i staden for solenergi. Behovet for å endre på formuleringar om solenergi blir særleg tydelege når ein til dømes på side 13 les formuleringar som at «i Vestland blir det lagt til rette for solenergiproduksjon...» og «produksjon av energi frå solenergi...». Som kjent kan ikkje energi verken produserast eller forsvinne, men berre gå over i andre former (jamfør termodynamikkens første hovudsetning). For å seie det litt humoristisk; termodynamikkens lover gjeld også for fylkeskommunen – noko som også må reflekterast i formuleringane som blir brukt i den aktuelle planen.

Havvind

Under ambisjonsnivå og utbygging av vindenergi (side 15) seier eitt av kulepunkta følgjande: «I Vestland har vi utvikla havvind i samråd med havbruk- og fiskeinteressane». Her meiner vi at også fuglar, marine pattedyr, fiskeslag som ikkje vert fiska på, og alt anna marint liv må takast omsyn til, og at dette *må* nemnast eksplisitt i denne delen av planen. Spørsmål om utbygging av havvind kan ikkje reduserast til ein interessekamp mellom næringar (havvindnæringa på den eine sida og fiskerinæringa på den andre sida).

Når det gjeld havvind er det også særst viktig å understreka at ein generelt sett veit altfor lite om konsekvensane for naturmangfaldet i og over havet – anten det er fuglar, sjøpattedyr, fisk eller anna liv i havet. Her ynskjer vi mellom anna å vise til at generalsekretæren i BirdLife Norge, Kjetil Solbakken, i en nyleg NRK-artikkel uttala at staten må sette i gong med uavhengige undersøkingar *før* det blir gitt lov til utbygging¹⁴.

Retningslinjer for fornybar energi

Nedanfor fylgjer våre forslag til endringar av retningslinjene for fornybar energi, som utgjer siste del av planutkastet.

¹² <https://www.dn.no/innlegg/det-gronne-skiftet/solceller/bygg-og-anlegg/mye-strom-a-hente-i-sol-pa-bygg/2-1-1373726>

¹³ https://publikasjoner.nve.no/eksternrapport/2021/eksternrapport2021_06.pdf

¹⁴ <https://www.nrk.no/rogaland/frykter-massedod-av-fugler-nar-havvindmoller-legges-midt-i-riksveien-ved-utsira-1.16257789>

Retningslinje 8: Her kunne ein med fordel tatt med at ein føresetnad er at miljø- og andre arealinteresser skal tas omsyn til (jamfør retningslinje 6).

Retningslinje 11: **Her meiner vi at tida no er moden for at fylkeskommunen seier nei til kraftutbygging på særleg karbonrike areal, slik som myr og våtmark. Ei tydeleg formulering på dette punktet vil også vere enklare og meir føreseieleg for kommunane å forhalde seg til.**

Vi meiner at dei same krava må gjelde for vasskraft som vindkraft (jamfør retningslinje 13) når det gjeld føresetnadar for å ivareta verdiar knytta til natur og landskap mm., og vi foreslår difor at følgjande punkt tas med som ei eiga retningslinje knytta til vasskraft: **«Det skal ikkje byggjast vasskraft der viktige verdiar knytta til natur, landskap, kulturmiljø eller reiseliv blir forringa.»**

Retningslinje 14: **Her meiner vi som tidlegare nemnd at det også må inn ein formulering om at vindkraft må ta omsyn til fuglar, sjøpattedyr, fisk og anna liv i havet.** Det trengs også mykje ny kunnskap når det gjeld konsekvensar som slike utbyggingar vil ha mellom anna for fuglar og sjøpattedyr.

På side 28 er det mellom anna gitt retningslinjer for kraftproduksjon i høve til sårbart høgfjell og biologisk mangfald (sjå særleg retningslinjene 18, 20 og 21). Her ynskjer vi å minne om naturkartlegginga for Stølsheimen og Matrefjella, som dokumenterer at desse fjella har natur som Noreg har eit internasjonalt ansvar for. Dei snørike vestnorske fjella huser eit heilt spesielt naturmangfald; ikkje minst når det kjem til mosefloraen¹⁵.

Retningslinje 21: **Her meiner vi at det må leggjast til ein formulering om at i dei tilfellene der avbøtande tiltak ikkje vil fungere godt nok, så skal det ikkje tillast utbygging.**

Retningslinje 29: Denne meiner vi bør bli erstatta med følgjande formulering (der fyrste og tredje setning er føreslege endra på – sjå feit skrift): **«I vassdrag med sjøaure eller storaure skal det ikkje gis løyve til å bygge kraftverk på fiskeførande strekning.** Der det er store fiskeinteresser skal ikkje tilhøva for fiske reduserast. **Det må stillast strenge krav, inklusiv til forbisleppingsventil, for kraftverk ovanfor fiskeførande strekning.** Løyve til utbygging i mindre viktige område for sjøaure og storaure føreset auka og differensiert minstevassføring, ekstra høg minstevassføring i gytevandringstida og sikre inntaksordningar for å unngå tap av fisk i turbin.»

Det er viktig at det – som ein regel – blir installert forbisleppingsventil også for kraftverk som ligg ovanfor fiskeførande strekning i vassdrag med sjøaure eller storaure. Dette fordi det ved driftsstans i ein slik type kraftverk (elvekraftverk) vil bli ein periode heilt utan vassføring i den tida det tar frå kraftverket stoggar, til vatnet renn over inntaksdammen og ned til fiskeførande strekning. Slike situasjonar vil kunne gje store skadar på fisken og på anna liv i vassdraget. Ein forbisleppingsventil vil sikre kontinuerleg vassføring sjølv ved uforutsette stopp i drift av slike vasskraftverk. I dag er bestandane av både storaure og sjøaure i Vestland svekka. Difor er det naudsynt å stille strenge krav til minstevassføring også i vassdrag som er mindre viktige for storaure og sjøaure. I tillegg er det viktig å ta vare på stadeigne genetiske bestandar – uavhengig av bestandane sin størrelse (jamfør til dømes også naturmangfaldlova § 5, som har med artane sitt genetiske mangfald).

Vi viser også til DNT-foreiningane sin uttale til den aktuelle planen. Vi støttar deira innspel knytt til landskap og friluftsliv. Her ynskjer vi å trekke fram at Vestland har unike fjell-, og fjord- og

¹⁵ <https://fnf-nett.no/hordaland/fagrappporter-fra-naturkartlegging-i-stolsheimen-og-matrefjella/>

kystlandskap som må vektleggjast i all arealplanlegging – inkludert utvikling av fornybar energi. Desse landskapa er av stor betydning for internasjonalt landskapsvern, friluftsliv, folkehelse, bu-lyst og turisme, og vi ber om å få lagt til fylgjande to retningslinjer som handlar om landskap:

«Ein må i utviklinga av fornybare energikjelder få kunnskap om og vektlegge innbyggerane sin tilknytning til landskapa der dei bur, og vere varsam med tiltak som skader stadkjensle, rekreasjonskvalitetar og friluftslivsmoglegheiter i kvardagen.»

«Vestland skal som regional myndigheit ta ansvar for at heilskapen i vetslandslandskapa – på tvers av kommunegrensene – vert bevart i utviklinga av fornybare energikjelder.»

Retningslinje 31: Denne meiner vi bør endrast til denne formuleringa: **«Ein bør vise varsemd ved lokalisering og utforming av ny kraftutbygging, slik at tiltaka ikkje reduserer opplevingskvalitetane, skapar vandringshinder eller bandlegg friluftslivsområde. Gjennom konkret utforming og avbøtande tiltak skal ein søke å redusere dei negative verknadene for friluftslivet og om mogleg betre tilrettelegginga for friluftslivet.»**

Retningslinje 38: Denne meiner vi bør endrast til denne formuleringa: **«Vestland er positiv til bygging av små vasskraftverk der omsyn til miljø, naturmangfald og andre arealinteresser er ivaretekne. Sumverknadene av slike utbyggingar må vere tilstrekkeleg kartlagde og vektlagt i avgjersle om nye småkraftverk. Om tilstrekkelege kartleggingar ikkje er gjort, skal føre-var-prinsippet¹⁶ leggjast til grunn.»**

Vi foreslår ei ny retningslinje som understrekar viktigheita av at ny kraftutbygging tek omsyn til naturverdiane våre (jamfør til dømes naturmangfaldlova og den nye naturavtalen som Noreg har forplikta seg til): **«Ny utbygging av fornybar energi skal ta omsyn til naturen og dens biologiske og landskapsmessige mangfald, og til økologiske prosessar, slik at forvaltninga av naturarven vår er bærekraftig.»**

Til slutt ynskjer vi fylkeskommunen lykke til med slutføringa av arbeidet med denne viktige planen.

Venleg helsing,

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Hordaland

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Sogn og Fjordane

v/ koordinatorene Gunvar Mikkelsen og Ket Fossen

FNF Hordaland og FNF Sogn og Fjordane er to samarbeidsfora for natur- og friluftslivorganisasjonar i Vestland fylke, som arbeider for å ta vare på natur- og friluftslivinteressene i fylket. Per i dag er det til saman 23 organisasjonar tilslutta FNF Hordaland og FNF Sogn og Fjordane. Til saman har dei tilslutta organisasjonane nærare 60 000 medlemmar i Vestland fylke.

¹⁶ Jamfør naturmangfaldlova § 9.